48 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2753 — ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 1331 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28 — 1913 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 23 — 5 ՓԵՏՐՎԱՐ

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-I-EFKIAR
54, Grand' Rue de la S. Porte, 54
Constantinople
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՏԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻՆ ԱՄԷՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՊԱՖՊՐ ԱԼԻ ՀԱՍՏԷՍԻ, ԹԻՒ 54
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆՍ ՈՒՂՂՈՒԱԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԵՏ ՁԵՆ ՏՐՈՒԻՐ

Մանկունների Էֆքեար

ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՕՐԿԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

منظومهٔ افكار ارمنيجه يومى غزته
صاحب امتياز اوحانس فريد
اداره‌خانه‌سى باب عالى جادّه‌سنده نومرو ٥٤

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆՈՒԿ	ՏԱՐԿ.	ՎԵՑԱՄՍ.	ԵՐՄՍ.
Պոլսոյ համար	80 Ղշ.	45	25 Ղշ.
Գաւառներու համար	80 »	45	25 »
Արտասահմանի »	25 Ֆր.	14	8 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 զրշ., մէկ աւելի գուելիք ծանուցմանց համար
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

10 ՓԱՐԱ — ❋ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ ❋ — 10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ՔԻՉ ՄԸ ՇԵՂՈՒՄ

Թնդանօթ, թուր, քաղաքական պայքար, Պատերազմարանի խաֆիէ, քիչ մը ամէն բան, որոնք, ինչպէս աղեղուս, նմանապէս անհատներու տկարացումէ առաջ կը բերեն միայն, երբ գործունէութեան բոլոր ջիղերը կը պրկուին, օրը օրէն այս տեսակ անցքերուն համար լարուելով։

Մեր թերթերը, որոնք մեր աղքատիկ գրականութեան հետեւանքով, պարտաւոր են ըլլալ նաեւ ամէն առաւօտ մարքի սնհրաժեշտ ընդունելի մաս մը, ծայրէ ծայր ահա կը խճողուին քաղաքականութեամբ, ոճիրներով, հարստահարութիւններով, և ի՜նչ դժբախտ ճակատագիր որ վերազարթնումի և գիտակցութեան օրէի ամէնէն ապահով երազուած ժամանակամիջոց մը այսօր վայրապար կ'անցնի չորս հինգ տարիէ ի վեր։

Ո՞ր կ'երթայ այսպէս նկարագրի դասալարակութիւնը։ Այս ցաւագին մատանջութիւնները ո՞ր կը քշեն կը տանին անոնցմով վարակուողները։

Եւ տարակոյս մի՛ ունենաք թէ քաղաքակրթութեան համար առնող, խաղաղիկ զարգացումներու նուիրուող ազգերը ամէնէն աւելի կը կորսնցնեն այս դէպքերէն։ Ցուցողը աւելի մենք կ'ըլլանք ապահովաբար, քանի որ կեանքի պայքարին մէջ տակուն, առողջ ըլլալու ամէնէն աւելի պէտք ունինք դիմանալու համար։

Անկարելի է անշուշտ չապդուիլ ապրուած երկրի մը իրադարձութիւններէն, և չմասնակցիլ, չմասնակցիլ, բայց ապագային ալ վրայ մտածելու պարտականութիւնը ունինք, և մեր ամէնէն խոով ժամերէն պէտք է վայրկեաններ յատկացնենք մեր բնականոն զարգացումներուն թելը չկորսընցնելու համար բոլորովին։

Մենք աշխատութեան պէտք ունինք, ամէն տեսակ աշխատութեան ամենապարզ արհեստէն մինչեւ գրական, կրթական ամենաբարձր ասպարէզները։ Մեր ինքնութիւնը պահպանելու միակ միջոցն է վառ պահել աշխատութեան ոգին, գործունէութեան երակը չցամքեցնել, ինչ որ ալ պատահի։

Այո՛, դժուար է տնտեսապէս անկեալ աշխարհի մը մէջ աշխատութեան հնարաւորութիւնները արժեցնել, բայց պէտք է միտք բերել միշտ սա պարագան թէ մեր ազգը այս երկրին մէջ իր կրկին ամփոփումէն ի վեր դարերու ընթացքին ի՜նչ պատերազմներ տեսած ու ապրած է։

Որքան կ'ուզէք հետաքրքիր եղէք, որքան կ'ուզէք շահագրգռուցէք, բայց մի՛ մոռնաք ձեր անհատական, ընկերային, ազգային պարտականութիւնները, որոնց կատարումին մէջ կը կայանայ մեր գոյութեան պատուաւոր շարունակութիւնը։

Աշխատաւոր և արհեստաւոր— ահա՛ թէ վեց դարէ ի վեր ի՜նչ եղած է շարունակաբար մեր յատուկ դիրքին և համեմատական դիրութիւններ են բանալին այս երկրին մէջ։

Իբրեւ աշխատաւոր և իբրեւ արհեստաւոր միայն կրցած ենք մեր մէջ մղում տալ նաեւ մարքի զբաղումներուն, ճարտարական, դեղարուեստական, գրական և քաղաքական ա՛յն հանճարներուն, որոնք այս ազգին պատուաբեր եղած են շրջանէ շրջան, սերունդէ սերունդ։

Իբրեւ աշխատաւոր և իբրեւ արհեստաւոր օժտեալ դասակարգի դաւակներ, այս երկրին մէջ ամէնէն աւելի շատ, ամէնէն աւելի շատ զրացած ենք քաղաքակրթութեան պէտքը, և զայն գոհացնելու համար կատարուած բոլոր ազնուական ջանքերուն մէջ ունեցած ենք գերակշիռ դիրք մը։ առանց թուրի։ առանց աւերումի, այլ գիտակից արժանաւորութեան ըմբռնումով։

Այս կերպով շինեցինք մեր անցեալը, որ, հակառակ ա՛յնքան արուեստական քանդումներու, կը մնայ միշտ իր բարձրութեան վրայ, և այս կերպով միայն կրնանք շինել մեր ապագան և յարատեւել անոր մէջ։

Աշխատութեան և արհեստի ամէն ճիւղերուն մէջ քալենք մեր բնական ընդունակութիւններով։ Ծայրայեղորէն չնեղուինք չնեղենք մեր զաւակները «Ազատական» կոչուած ասպարէզներու մէջ։ Հերիք որքան ունինք փաստաբան։ ո՛րքան ունինք բժիշկ, դեղագործ, ո՛րքան ունինք առանց արժող արհեստի պարապ պտըտող մտաւորականներ։

Թողէ՛ք ձեր նախապաշարումները ա՛յն մասին թէ արհեստներու գործը լմնցած է։ սխա՛լ։ մարդկութիւնը ո՛րքան կ'ապրի, արհեստն ալ անքան պիտի մնտաւուի։

Պատերազմները կ'ըլլան, կը վերջանան, ընկերութիւնը սակայն իր հաւասարակշռութիւնը պարտաւոր է գտնել։ վա՛յ այն ազգին որ այդ հաւասարակշռութեան տարրերը պակսեցուցած կրկին մէջտեղ կ'ելլէ, դժբախտութեան, աղքատութեան ճիրաններէն բռնուելու համար։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Ռօժէ Մարքսի այս վերնագրով հրատարակած գիրքը վարդապետական, վիճաբանական, իմաստասիրական, գեղարուեստական և ընկերաբանական է միանգամայն։

Մեզի համար կը վերակոչէ արդարութեան և գեղեցկութեան բարեձոյլ զուգադիպութիւն մը, կը հրաւիրէ մեզ հաւատալ բաղձալի յաջողդիմութեան՝ որ պիտի տայ մարդոց ազատութիւններուն ամէնէն գեղեցիկը, խորհելու և զգալու ազատութիւնը։

Ի՜նչ իրաւունքով կարդ մը առանձնաշնորհներ, որոնք ծնունդի դիպուածներու շնորհիւ կատարելագործուած դատարարութեամբ մը և յատուկ զայրնոռութեամբ օժտուած են, արհեստաւորներէն և հասարակ ժողովուրդէն պիտի խլեն ա՛յն անհամեմատ հարստութիւնները՝ որոնք մարդկութեան ժառանգութիւնը կը կազմեն, և զանոնք գործադրողին կուռան անատամն վայելելու։ Ինչո՞ւ գեղեցկագիտական ուրախութիւնները մերժուին անոնց՝ որոնք համբերութեամբ և երկար տանն աշխատեցան և ատատպեցան զանոնք տեղերելու, նուաճելու կամ պահպանելու համար։

Ընկերային ճակատագիրներուն միջեւ այս տարբերութիւնը, որ բնութենէն առաջ չի գար, միշտ անարդար և դժբախտ երեւցած է։ Գեղարուեստներուն և զարդական արհեստներուն տարածումը առաջ կուգայ ընկերութեանց ներքին կազմութենէն։ մարդկութեան կը վայլէ որ բոլոր խորհող էակներուն թոյլ տայ մասնակցիլ գեղարուեստական գործերէն արտադրուած ազնիւ յուզումներուն։ գովելի գործ է խոնարհներուն և անժամանակներուն կեանքը ճոխացնել ուզելը, սովրեցնելով անոնց սիրել արուեստին եւ բնութեան գեղեցկութիւնները։

Ինչպէս որ հիմը կը մնուցանէ ծառին բունն ու ոստերը և սաղարթներուն թարմութիւն կուտայ, ծաղիկներուն փայլ, պտուղներուն անոյշ հոտ, արհեստաւորներուն կողմէ հասկցուած գեղեցկութեան դասերը պիտի ճոխացնեն յուսակտուր տաժանքներով ուրախացած անոնց միտքը, և այս առողջ տեսիլները անոնց խորհուրդներուն պիտի տան աւելի ներդաշնակ դարձուած մը։

Եւ ահա քսանչրիդ տարիէ ի վեր այս օգտակար և բարի գործին նուիրուած է Ռօժէ Մարքս իր բարձր գիտակցութեան և իր մեծ տաղանդին հեղինակութեամբ։

Այս նոր գիրքին ընտիր էջերուն մէջ Ռօժէ Մարքս բարեբաստիկ յայտնութեամբ մը մեզի կը ներկայացնէ Գեղարուեստին քաղաքակրթիչ և դաստիարակիչ դերը արդի ընկերութեան մէջ։ Զայն մեզի օգտակար ցոյց կուտայ ամէն յառաջդիմութեանց, անոր համար կը պահանջէ մեքենականութեան օգնութիւնը, աշխատութեան բաժանումը, գիտական գիւտերուն բոլոր կիրարկութիւնները։ Ռօժէ Մարքս, հակասելով Ըսքրինի, զանոնք գեղեցկագիտական պէտքերու առաջին կարգին վրայ կը դնէ, մեզի կը ներկայացնէ զանոնք իբրեւ անխուսափելի պայման յաջողութեան ամէն անոնց, որոնք կ'ուզեն իրականացնել սա հրաշալի խնդիրը—արուեստը ամէնուն համար, ամէն բանի մէջ և ամէնուն կողմէ։

Ինչպէս Էմերսոն Ամերիկայի մէջ, եւ Մորիս Անգլիոյ մէջ, Ռօժէ Մարքս Ֆրանսայի մէջ ընկերային արուեստին մեծ ապաքէն է։ Զատագրված է զարդական արուեստի միջազգային ցուցահանդէսի մը սկզբունքը, արուեստներուն առնիւ բանալ տուած է դպրոցին դուռները, տարեկան Սալոնները մէջ ազատաւորներու մուտքը ձեռք բերած է, իրեն կը պարտինք այսօր մեր դրամը զարդարող ամենագեղեցիկ խորհրդանշաններուն գաղափարը։

Մեծ երախտագիտութիւն կը պարտինք իրեն որ պայքարեցաւ ինչպէս զարդական արուեստներուն՝ իրենց յարմար տեղը տալու. հարամ անոնց դեղարուեստներուն մօտ։ Ի՜նչ տեսակ մթնի մոլորումի մէն էր որ երբեմն արուեստները կը բաժնէին բարձրագոյն և ստորին արուեստներու։ Գիտական, ճարտարական արհեստները, նեղութիւն չփափաղց չատ զբաղելնուն համար, չէին արդեօք բարձրանար զուտ գեղեցկութեան։ Այս դժբախտ և ցաւալի խորութենէն ճարտարական արհեստները աղքատացան, նուաստացան, և միեւնոյն ատեն գեղարուեստները, մեկուսացուած և առանձնաշնորհուած, իրենց կողմէ ենթարկուեցան մեկուսացման և առանձնաշնորհներուն քախտակից ըլլալու վտանգներուն։

Պէտք է բարձրաձայն գովել այս նախապաշարումները խորտակողները։ Այսուհետեւ պէտք է հաւատանք որ երկու տեսակ արուեստ չկայ, մէկ արուեստ միայն կայ, որ ճարտարային և մեծ է միանգամայն, արուեստ մը որուն գործն է հաճելի ընել կեանքը, մեր շուրջը շատացնելով գեղեցիկ խորհուրդներ բացատրող գեղեցիկ ձեւեր։

Պէտք է ազնիւ պայքարներ մղել ի նպաստ քարին և գեղեցիկին, և արուեստը, ընդհանուր կերպով հասկցուած արուեստը, բարի և գեղեցիկ կ'ընէ մարդկութիւնը։

ԱՆԱԹՕԼ ՖՐԱՆՍ

Բ. ԴՐԱՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԻՆ ԹՈՂԱԾ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ

«Թանինի խմբագրականէն քաղուած.—

Մեզի ի նպաստ դառնալու ամէն ընդունակութիւն կորսնցուցած քաղաքական շրջանակներու քար սիրտերուն վրայ մեր պատասխան ծանուցագրին թոյլ տալուորութիւնը քանել, թէեւ կը նմանի ասելին ծայրովը կրանիթէ քարը փորելուն, բայց դարձեալ հեռագրական գործակալութիւնները, թերթերը իրենց ընթերցողներուն հետաքրքրութեան ծարաւը գոհացնելու համար կ'աչխատին տեղեկութիւններ տալ մեր վերջին պատասխան ծանուցագրին Եւրոպական քաղաքական շրջանակներու վրայ առաջ բերած տպաւորութեան մասին։ Զանազան աղբիւրներէ առնուած լուրերուն համաձայն մեր պատասխանը բոլոր Եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ լաւ ազդեցութիւն առաջ բերած է, և չափաւոր ու նոր բանակցութիւններու դուռ բացող պատասխան մը նկատուած է։ Սակայն հաշտարար վաւերաթղթի մը առաջ բերած լաւ ազդեցութեան և այդ ազդեցութեան արդար ու բանաւոր գործի մը վերածուելուն մէջ մեծ տարբերութիւն կայ։ Ահա այս տեսակէտով եթէ դատենք, այդ տպաւորութիւնը պարզ արտայայտութենէ մը զատ ուրիշ իմաստ չունի։ Որովհետեւ այդ զգացումը բնաւ չպացուցներ թէ Մեծ Տէրութիւնները մեր թշնամիներուն անկեղծութեանը վրայ համոզուած են և հետեւաբար Պալքանեան դաշնակիցներուն վրայ ճնշում պիտի բանեցնեն, զանոնք արդարութեան ճամբուն մէջ բերելու համար։ Այսու հանդերձ Տէրութիւններուն մէկ մասը մեր պատասխանը ամբողջովին ընդունելի դտած չէ և մի միայն անոր նոր բանակցութիւններու դեռին մը պատրաստելը հաստատելու չնորհը բրած է։ Այսչափ պզտիկ արդարադատութիւն մը երեւութապէս բարոյական արժէք մը ունի, բայց եթէ խորը քննենք, պիտի տեսնենք որ ստիպա Տէրութիւններէն մէկ մասին համար լոկ չոր բաղձանք մըն է միայն, իսկ միւս տէրութիւնները ընդհակառակը քաջալերելէ զատ ուրիշ բան չեն ըրած ըլլար առով։

Տէրութիւնները բաւականացան միայն ոչ թէ հաւաքարար, այլ առանձին առանձին Սոֆիայի դաշնիցին ուշադրութեան յանձնելով մեր պատասխանին հաշտարար ոգին։ Ասիկա Պ. Բուանքարէի պատերազմէն առաջ բրած առաջարկէն աւելի ակար ազդեցութիւն մը պիտի ներդործէ։

Պատերազմէն առաջ տէրութիւնաց ծանօթ սթաթուքօյի բանաձեւը Պուլկարիոյ համար որքան քաջալերիչ դեր մը խաղաց, այս անդամ նոյնքան և աւելի տէրութեանց անհատական դիմումները քաջալերիչ պիտի ըլլան։ Որովհետեւ այն ժամանակ ինչ ալ ըլլայ, սթաթուքուօն պիտի չի խուսի ըսելը Պուլկարիան ուղղակի ապահովագրել և «Մ՛ մի կնոջ, պատերազմէ՛, եթէ վատկիս, քեզի պիտի օգնենք և եթէ կորսնցնես, քեզ պիտի ազատենք» ըսել կը նշանակէր։ Այսպիսի ապահովագրական թուղթ մը ձեռքը կրող և պատերազմիկ պտուտիւն զբաղել կամ լռեցնել ուզղակի յիմարութիւն կ'ըլլար։ Եւ տէրութիւններէն ոմանք խաղաղասիրութեան դիմակին տակ դաշնակիցները քաջալերեցին ինչպէս որ հետագայ իրողութիւնները զայն հաստատեցին։

Այս անդամ ալ նոյն կատակերգութիւնները խաղացուեցան, զոր չհասկնալու համար չատ միամիտ ըլլալու է։ Տէրութիւններէն մէկ մասը ժողովուրդը խաբելու համար, խաղ մը էր խաղացին Սոֆիայի մէջ դիմում կատարելով։

Եթէ դաշնակիցներու պատուիրանները ականջները, իրենց Լոնտոնէն վերադարձին, հաշտութեան խրատներով լեցուած ըլլային, հարկաւ անոնք չէին յանդգներ ընդհանուր Եւրոպայի խաղաղութեան սպանացող պատերազմի մը սկսիլ։ Որովհետեւ այդ պատերազմը միայն օսմ. պետութեան հանդիսաց չեղաւ։ Դուք պիտէք արդէն ձեր հակառակորդին մեծ տաղանդը, և ոչ ոք անշուշտ ինձմէ աւելի կարող է չափել տեսնոր տարածութիւնը։ Բայց եթէ Պ. Մասքսիմ նոյն ինքն սատանայն աւելի դոբրաւոր ըլլայ, գիտեմ ես թէ անկէց աւելի խրթանակ տիրոջ մը կը ծառայեմ և կը թախանձեմ զինքը որ դիս իր անձին կապուած պահէ։

Պ. Սալիբս իր հաղուագիտ միտքներէն մին ունեցաւ։

— Հասկցուեցաւ։ Իմ մտս պիտի մնաս, և խիստ գոհ եմ, կը վստահացնեմ քեզ։ Պիտի ջանամ միանգամ պայծառանել գիրար, և երբեք չպիտի մոռնամ իմ գինակից եղբայրս... ինձի ըսածէդ զատ ներ բան մը չկայ, այնպէս չէ՞։

(Շարունակելի)

ԿԱՐԵՒՈՐ

Թերթիս շրջուն և վարչական պաշտօնեայ Պետրոս Լիֆնոի Ն. Վանեան, Ատաբազար, Իզմիր և Պարտիզակ մեկնած է «Մանզումէի» բաժանորդագրական և գործակալական հաշիւներով զբաղելու համար. կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն հարկ եղած դիւրութիւնը և բարեացակամ դիտումներուն մասին, անկեղծօրէն կ'ըսեմ ձեզի, այնուհետեւ ամէն տարեթուղթերու փոխարէն տեղս պիտի չտամ։ Դուք գիտէք արդէն ձեր հակառակորդին մեծ տաղանդը, և ոչ ոք անշուշտ ինձմէ աւելի կարող է չափել տեսնոր տարածութիւնը։ Բայց եթէ Պ. Մասքսիմ նոյն ինքն սատանայն աւելի դոբրաւոր ըլլայ, գիտեմ ես թէ անկէց աւելի խրթանակ տիրոջ մը կը ծառայեմ և կը թախանձեմ զինքը որ դիս իր անձին կապուած պահէ։

Պ. Սալիբս իր հաղուագիտ միտքներէն մին ունեցաւ։

— Հասկցուեցաւ։ Իմ մտս պիտի մնաս, և խիստ գոհ եմ, կը վստահացնեմ քեզ։ Պիտի ջանամ միանգամ պայծառանել գիրար, և երբեք չպիտի մոռնամ իմ գինակից եղբայրս... ինձի ըսածէդ զատ ներ բան մը չկայ, այնպէս չէ՞։

ԿԻՍ ԹՕՐԴ (37)

Մ. ԱՌՈՒՇԱՓ Մ. ԵՆԱՄԱՐՏ

Պ. Սալիբս թուղթը պատռելով անոր կատորները կոլով նետեց։

—Պարզ և լաւ խորհուած էր, ըսաւ մտածկոտ, քիչ մնաց որ խաբուէի։ Կը քնանայի, Ուիսը։ Եթէ դուք իմ տեղս չնկնէք, խաղը պիտի խաղցուէր։

Ուիսը զլխու լուրջ շարժում մը ուս նեցաւ։

—Իսկ ես եթէ ճիշտ այն վայրկեանին մտքուս օդի չունչ մը ընչելու պէտք չզդայի, ես ալ կը խաբուէի և ինչպէս պիտի կրնայի արդիլել, պարո՛ն, պատուհանս նոր բացած էի։ դեռ շատ կանուխ էր, ճիշտ այն պահուն երբ կամ՝ նավաքարը փոդոցէն կ'անցնի։ Տեսայ որ կառքը կեցուց մեր դրան առջեւ, դէպի վարի դուռը տանող ստիճաններէն իջաւ, կամ՝ ուսվրդ կախեց սովորական տեղը և հեռացաւ. այս ամէնը, ինչպէս կրնաք կարծել, եղաւ, առանց ո և է կարեւորութիւն տալու աչքիս տակ անցած դարձածին։ Բաւական չունչ առած ըլլալով, պատուհանին քովէն մեկնելու վրայ էի, երբ մարդ մը ոբուն ձեռքը ծրար չկար և զոր չէի ճանչնար իբրեւ ոչ մին մեր մատակարարներէն, իր կարգին մօտեցաւ վանդակորմին, գաղտագողի քայլով մը ատիճաններէն վար իջաւ։ Փիլ մը ծոցդայ դիրքը գիտելու համար և տեսայ որ կաթին տուփին կողմը կը քալէ, կափարիչը վեր առաւ, հոն թափեց ձեռքին մէջ պահած փոքրիկ սրուակի մը պարունակութիւնը, յետոյ վարի դրան արտաքին սանդուխէն չորս առ չորս վեր նալ և արագօրէն հեռացաւ։ Նեամ մը պէս մնցնած էր և եմ մեեւնոյն տեղը կը մնայի, ոգեկոչելու համար։ Բիպտիլի ունկիւնը հասնելով, ետին նայեցաւ, բուռն ակնարկ մը նետեց դէպի տունը, դիս պատուհանը ծռած տեսաւ...

— Ապահովաբար հասկցած էր որ դիս տող կար զինքը, և գնաց տեղեկագրեւ առ որ անկ է, վերջացուց հանդարտօրէն Պ. Սալիբս։ Այնպէս որ այս ժամուս մեր խիստ խորամանկ թշնամին տեղեակ է թէ իր փոքրիկ մեքենայութիւնը ի դերեւ ելած է և ուրիշ մը կը կաղմակերպէ, ասոր վրայ վստահ ըլլանք։ Ասիկա դաշտնով պատերազմ է, պաշարման յարատեւ վիճակ է։ Անշուշտ իմ վրան պիտի տեսնեմ ամէն կողմէ յարձակումներ յաջորդ օրերուն, որովհետեւ անպիտանը ինքզինքը ճնշող վտանգի մէջ կը զդայ և աղէտային անդորձ կերպով սպասող մարդ չէ Լա՛։ Սա՛ պատրաստ եմ յարձակումը ընդունելու։ Գրիթէ ուրախ եմ կաթի տուփին դէպքին վրայ, որովհետեւ նախազգոյշ մարդ մը երկու հոգի կ'արժէ, կրնամ, և ահա ես նախազգոյշ եմ, գոնե ուտեստներու խնդրոյն մասին։ Սակայն այս գործ կը մղէ զիս քեզի բան մը բերելու որ թէեւ դժուար այլ անհրաժեշտ կը կարծեմ։ Այս ամէնը ինձի չափ քեզի ալ կապանաց։ Ուիսը։ արդ, արդար չէ որ դուն ենթարկուիս այսպիսի վտանգներու։ Ինդնանաբեի ծառայութիւններ մատուցիր ինծի։ Սանձուրութիւնդ, զգուշաւորութիւնդ, խելացի հնարանութիւնդ հզորապէս օգնեցին ինծի, մեկէ աւելի դժուարին պարագայի մէջ։ Առանց քեզի, առանց քու անհնարին եղած աշխատութեանդ, ոչ ես, ոչ ոք բացեալ Պ. Հիւկս Թերեւս պիտի չյաջողէինք մեր խուզարկութիւնները պակաղ զարմանալի գիւտերուն մէջ։ Իմ ամէնէն գոբովալի երախտագիտութիւնս, բարեկամութիւնս ի սպառ ապահոված է քեզի համար։ Բայց որքան աւելի պարտական եմ քեզի, այնքան կը խղճահարիմ քեզ մասնակից տեսնելով դիս չրջապատող յարձակումներուն, քեզ՝ որ անուղղակի միայն շահակից ես այս ճակատամարտին։

Մէկէ աւելի եղեռնական ձեռնարկ եղաւ կեանքիս դէմ տարուն ընթացքին մէջ, ոչ ոք քեզի չափ գիտէ ասիկա. բայց այս վերջին օրերէն ի վեր անոնք կրկնուեցան. մահը կը դարանի ինծի ամէն ճամբու եզր և կը դարանի նաեւ ինծի հաւատարիմ եղողներուն։ Դիրքերնիս ծարպիկ և անազորոյն մարդու մը հետ է, որուն միջոցները անսահման են, որուն խորհրդաւոր և հզոր գործակալները կը հպին ամէն քանի, կը հանին ամէն բանի, և այդ մարդը չատ նեղը մնացած է։ Բանի մը առնելու չպիտի ընկրկի երես ելնելու կամ իր պարտութեան վրէժը լուծելու համար, ապանով ըլլանք այդ մասին։ Գրաւուն հրապարակի իր որդին մէջ կը պատրաստէ իր թոյները։ կը լարէ իր թակարդները, կը զինի իր ծարդասպանները։ Հարիւր սրուած դաշոյններ ուղղուած են մեզի դէմ. շատ զարմանալի է որ այս թիւին մէջ ոչ մէկը յաջողեցաւ դպչիլ մեզի։ Եւ անգամ մը ևս, իրաւունք չունիմ աւելի երկար առնն ենթարկելու քեզ այս վտանգներուն։

«Պիտի խօսիմ քեզմէ բաժնուելուս համար զգացած ցաւս վրայ, որովհետեւ չեմ ուզեր ոչ թուլցնել կամքս, ոչ ալ մանաւանդ ազդել քու սիրտդ և ծանրանալ որոշումներուդ վրայ։ Եւ բոլոր անկեղծութեամբ է որ կ'ըսեմ քեզի, թո՛ղ զիս և քեզի հետ պիտի տանիս իմ համարումս։ Թո՛ղ իմ յարկս այսօրուընէ սկսեալ, և թող իմ լաւագոյն մաղթանքներս բարօրութեանդ համար ընկերանան քեզի։ Երկար օրերէ ի վեր ապահովուած է քեզի համար տարեթուղթ մը, որով պիտի կրնաս ապահովել բարօրութիւնը, ի վարձատրութիւն հաւատարիմ ծառայութիւններուդ, բայց զալով իմ մտքս այսուհետեւ մնալուդ, կարծեմ թէ ասիկա չկրնար ըլլալ և պէտք չէ ըլլայ։

Այս երկար ճառին միջոցին, Ուիսընի խորշոմած և քաշուած դէմքը տժգունեցաւ և ա՛լ աւելի պաղեցաւ։ Հիմա մարդկային դէմքէ մը աւելի կը նմանէր ժժգոյն և ճմռթկուած լաթի մը։

— Ձեր թոյլտուութեամբը պարո՛ն, ըսաւ, ձեզի բոլորովին հակառակիք եմ։ Կրնամ մնալ և պէտք է մնամ ձեր մօտ, որովհետեւ կը կարծեմ ես թէ չափազանց յանձնապատանութիւն ցոյց երբ յայտարարեմ որ դուք տակա՛ն պէտք ունիք իմ ծառայութիւններուս։ Կ'աւելցնեմ թէ չեմ վախնար։ Թերեւս քաջարիրտ երեւոյթ չունիմ, և յանախ տեսած եք դիս պէտք եղածէն աւելի յուզուած Պ. Սալիբի անաւոր ճամբորդութեան ժամուն։ բայց կը վստահացնեմ ձեզ թէ չեմ վախնար... վերջապէս, պարո՛ն, գործը կը հետաքրքրէ դիս, կը յուզէ զիս... մի՛ կարծէք թէ մութին մէջ դերս կատարելու իրողութիւնը անոր արժէքը կը նուազեցնէ ինծի համար։ Եւ չնորհակալ ըլլալով հանդերձ, ինչպէս պարտական եմ, ձեր բարեացակամ դիտումներուն մասին, անկեղծօրէն կ'ըսեմ ձեզի, այնուհետեւ ամէն տարեթուղթերու փոխարէն տեղս պիտի չտամ։ Դուք գիտէք արդէն ձեր հակառակորդին մեծ տաղանդը, և ոչ ոք անշուշտ ինձմէ աւելի կարող է չափել տեսնոր տարածութիւնը։ Բայց եթէ Պ. Մասքսիմ նոյն ինքն սատանայն աւելի դոբրաւոր ըլլայ, գիտեմ ես թէ անկէց աւելի խրթանակ տիրոջ մը կը ծառայեմ և կը թախանձեմ զինքը որ դիս իր անձին կապուած պահէ։

Պ. Սալիբս իր հաղուագիտ միտքներէն մին ունեցաւ։

— Հասկցուեցաւ։ Իմ մտս պիտի մնաս, և խիստ գոհ եմ, կը վստահացնեմ քեզ։ Պիտի ջանամ միանգամ պայծառանել գիրար, և երբեք չպիտի մոռնամ իմ գինակից եղբայրս... ինձի ըսածէդ զատ ներ բան մը չկայ, այնպէս չէ՞։

(Շարունակելի)

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Հոկտ. 3 փետրվար. — Ուրախ լուր է Արարատյան գործարանի բանվորների համար։ Գործարանի տնօրենությունը հայտնեց, որ գործարանը սկսելու է աշխատել ամբողջ հզորությամբ։ Գործարանի բանվորներ Ս. Ավետիսյանը, Ն. Գրիգորյանը, Ա. Ղազարյանը, Ս. Ասլանյանը, Ա. Ալեքսանդրյանը, Ս. Ներսիսյանը, Ա. Գրիգոր

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՆՈԹԱՏՐՈՆԸ

Գ.

— Իրենց սենյակում էր ձեր արտաքին տեսքը տեսնելու մը ասելիք ունենալ։ Հայրս ոչ մի բան չէր ասում։ Ինչպես միշտ, ինձ ի՞նչի է հետաքրքրում։

— Ինչպես կամենաք։ Ես ոչինչ չունեմ ասելիս։

— Ինչպես ասացի, ինձ հետաքրքրում է։ Ասեցեք։

— Ինչպես ասացի, ոչինչ չունեմ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Հ. ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ